

Monika Żochowska

mgr filologii polskiej

nauczyciel języka polskiego

Zespół Szkół im. ks. Jerzego Popiełuszki

w Juchnowcu Górnym

SCENARIUSZ LEKCJI OTWARTEJ Z JĘZYKA POLSKIEGO

Klasa: II A gimnazjum

Data: 21 stycznia 2014

Godzina: 8.00-8.45

Temat: Rozum czy uczucie? - dyskusja.

■ Cele lekcji:

Uczeń:

- zapoznaje się z tekstem „Wybory współczesnych nastolatków”,
- wyszukuje informacje w tekście,
- formułuje argumenty,
- grupuje wypowiedzi ankietowanych,
- uzasadnia swoje stanowisko,
- analizuje wybory bohaterów literackich i podaje konsekwencje ich decyzji,
- bierze aktywny udział w dyskusji,
- podaje argumenty,
- rozwiązuje krzyżówkę,
- tworzy poprawne związki frazeologiczne, wyjaśnia ich znaczenie i stosuje w zdaniach,

■ Metody:

- analiza SWOT
- metody aktywizujące – metoda sześciu myślących kapeluszy,
- rozmowa kierowana,
- praca z tekstem,
- praca ze słownikiem.

■ Środki dydaktyczne:

- podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego „Słowa na czasie 2” (s. 110–111),
- karta pracy „Serce czy rozum?”,
- słowniki języka polskiego, słowniki frazeologiczne,
- kartki w sześciu kolorach –niebieskim, czerwonym, pomarańczowym, żółtym, zielonym,
- komputer, rzutnik, ekran, tablica interaktywna.

Bibliografia: www.nowaera.pl

■ Przebieg lekcji:

Omawiane zagadnienia i czynności uczniów

1. Wybór między rozumem a uczuciem w środowisku ucznia.

- Prezentacja reklamy Neostrady, w której pojawiają się słowa: „Czy kierujesz się sercem czy rozumem...” (<http://www.youtube.com/watch?v=S52Jck07Qso>)
- Przeprowadzenie sondażu wśród uczniów z klasy na temat kierowania się w życiu rozumem bądź sercem za pomocą głosowania przez podniesienie ręki.
- Uzasadnienie swego wyboru przykładowymi argumentami.
- Podanie przykładowych sytuacji z życia codziennego, w których lepiej kierować się rozsądkiem lub emocjami. (Pol. 1/108)

2. Analiza sondy na temat wyborów współczesnych nastolatków.

- Zapoznanie z wypowiedziami uczestników ankiety przeprowadzonej na forum internetowym czasopisma „Victor Gimnazjalista”: *Co jest ważniejsze: uczucie czy rozum?* (s. 110–111 podręcznika).
- Realizacja ćwiczenia 1. „Po przeczytaniu...” ze s. 111 – pogrupowanie wypowiedzi ankietowanych (po wcześniejszym podkreśleniu wybranych fragmentów w tekście) w dwóch kolumnach tabeli i sformułowanie wniosków.

Przykładowa odpowiedź do ćwiczenia 1. „Po przeczytaniu...” ze s. 111

Rozum	Uczucia
<ul style="list-style-type: none">• ma kontrolę nad uczuciami• chroni przed wieloma nieprzyjemnymi sytuacjami• pomaga przeżyć bez większych uszczerbków na zdrowiu	<ul style="list-style-type: none">• zapewniają życiu koloryt• są zbyt impulsywne• powodują uniesienia• są złudne• bez nich świat byłby zimny i brzydki

3. Dyskusja na temat: *Co jest ważniejsze: uczucie czy rozum?*

- Przeprowadzenie w grupach analizy SWOT

Człowiek idący za głosem serca	
Mocne strony:	Słabe strony:
Możliwości:	Zagrożenia:

- Wykorzystanie metody sześciu myślących kapeluszy w dyskusji na temat: *Co jest ważniejsze: uczucie czy rozum?* Zadaniem uczniów jest dobranie argumentów do wskazanych kolorów.

- kolor „żółty” wskaże korzyści, jakie może przynieść dana sytuacja, zachęci innych do działania, zaproponuje różnorodne rozwiązania problemu.
- kolor „pomarańczowy” zwróci uwagę na możliwe zagrożenia, określi słabe punkty i zaprezentuje pesymistyczne nastawienie do rzeczywistości.
- kolor „czerwony” wyrazi emocje, przeczucia, intuicyjne spostrzeżenia na dany temat w subiektywnych wypowiedziach.
- kolor „niebieski” przedstawi konkretne, a zarazem neutralne informacje, fakty i dane pozbawione ocen.
- kolor „zielony” zgromadzi nowe oryginalne pomysły, sprowokuje innych swoim tokiem myślenia, który nie zawsze musi trzymać się reguł logiki.

Przykładowe argumenty do dyskusji „Co ważniejsze: uczucia czy rozum?”

Kapelusz	Argumenty
Niebieski	Prawie 60% ankietowanych w sondzie przeprowadzonej na forum internetowym czasopisma „Victor Gimnazjalista” opowiedziało się za dominacją uczuć w ich życiu, około 35% wskazało na prymat rozumu, natomiast reszta respondentów nie miała zdania na ten temat. Kierowanie się w życiu rozumem oznacza chłodną i obiektywną kalkulację. Uczucia nie zawsze oddają prawdziwą istotę danej sprawy.
Czerwony	Kierowanie się w życiu emocjami sprawia, że rzeczywistość staje się nieprzewidywalna, a przez to ciekawsza. Bardzo często, np. pierwsze wrażenie lub ocena osoby, którą dopiero poznaliśmy, okazują się trafne. Uczucia inspirują, motywują do działania. Przemyślane i logiczne postępowanie też ma swoje zalety. Ale tylko pod warunkiem, że towarzyszy mu uczucie.
Pomarańczowy	Podejmowanie decyzji pod wpływem emocji może nieść ze sobą wielkie zagrożenia. Prowadzi do niesprawiedliwych ocen. Uczucia potrafią przysłonić zagrożenia i mogą narazić na niebezpieczeństwa. Wybory dokonane za pomocą rozumu bywają sprowadzane tylko do bilansu zysków i strat. W takim podejściu do danej sprawy nie ma miejsca na współczucie czy zrozumienie dla drugiego człowieka.
Żółty	Najwłaściwszym postępowaniem byłoby kierowanie się i sercem, i rozumem. Człowiek to zarówno dusza, jak i umysł. Nie można tych dwóch sfer oddzielać i któreś z nich przyznawać pierwszeństwo. W pewnych sytuacjach lepsze jest działanie czysto intuicyjne, w innych – chłodna kalkulacja.
Zielony	Aby móc opowiedzieć się za którymś z modeli postępowania, powinniśmy przeprowadzić eksperyment – przez tydzień osoby, które kierują się w życiu wyłącznie sercem, powinny podejmować przemyślane decyzje, natomiast racjoniści – odważą się na chwile spontaniczności. W ten sposób obie grupy będą lepiej siebie nawzajem rozumiały.

4. Frazeologia i przysłowia związane z rozumem oraz uczuciami.

- Rozwiązanie krzyżówki zamieszczonej w ćwiczeniu 5. „Po przeczytaniu...” na s. 111 – wpisanie brakujących wyrazów w podanych związkach frazeologicznych i przysłowiach. W razie potrzeby skorzystanie ze słowników języka polskiego lub słowników frazeologicznych.

Przykładowa odpowiedź do ćwiczenia 5. „Po przeczytaniu...” ze s. 111

1. szczęścia
2. rozum
3. emocjach
4. głowy
5. miłość
6. uczuciem

- Wykonanie zadań z karty pracy.

1. Zapisz odpowiednie formy wyrazów z ramki do właściwych stwierdzeń.

przemówić, przechodzić, wyzuty, pozjadać, tłumić, igrać

Uczucia można w sobie

Warto czasem komuś do rozumu.

Z uczuciem nie wolno

Coś ludzki rozum.

Niektórzy są z ludzkich uczuć.

Można wszystkie rozumy.

2. Połącz rzeczowniki *serce* i *rozum* z odpowiednimi przymiotnikami tak, aby powstały związki frazeologiczne. Następnie ułóż dwa zdania z wybranymi związkami.

- gołębie •
- zajęcze •
- ptasie •
- tygrysie •
- lwie •
- królicze •

- zdrowy
- kurzy
- małpi
- chłopski
- goryli
- kobiecy

3. Dopasuj cechę do podanego frazeologizmu.

- zjadł wszystkie rozumy •
- obraný z rozumu •
- człowiek bez serca •
- złote serce •

- nierozsądny
- zarozumiały, przemądrzały
- serdeczny, dobry
- bezlitosny

4. Dopisz zwroty i wyrażenia o znaczeniu przeciwnym do podanych związków frazeologicznych.

nabrać rozumu –

być niespełna rozumu –
burza serca –
przelotne uczucie –

5. Zastąp podkreślone zwroty i wyrażenia frazeologizmami z ramki.

*być niespełna rozumu, mieszane uczucia, mieć serce z kamienia,
pójść po rozum do głowy, chłopski rozum, mieć serce*

Tam, gdzie zawiodła nowoczesna technika, sprawdził się rozsądek.

Kuba przemyślał wszystko i zrozumiał swój błąd.

Musiałbym być nierozsądny, żeby mu znowu uwierzyć.

Malwina z obawą przyjmowała zapewnienia Karola.

Iwona lubi zajmować się zwierzętami.

Żadne błagania nie wzruszały Roberta, który był obojętny.

Przykładowe odpowiedzi do zadań z karty pracy

1. Uczucia można w sobie tłumić .

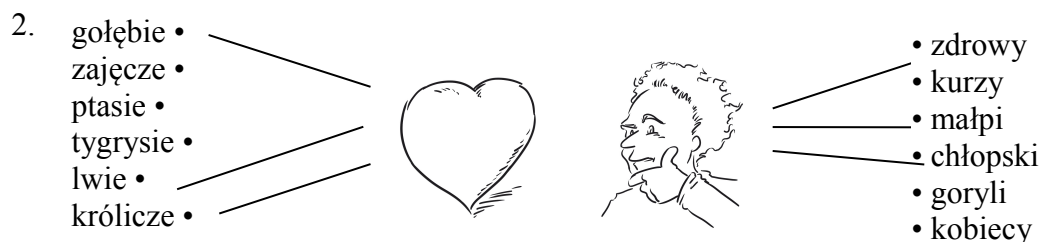
Warto czasem przemówić komuś do rozumu.

Z uczuciem nie wolno igrać .

Coś przechodzi ludzki rozum.

Niektórzy są wyzuci z ludzkich uczuć.

Można pozjadać wszystkie rozumy.

Na chłopski rozum to równanie nie wygląda na takie trudne.

Adam ma gołębie serce – uratował małego ptaka, który wypadł z tamtego gniazda.

3.

zjadł wszystkie rozumy • _____
 obrane z rozumu • _____
 człowiek bez serca • _____
 złote serce • _____

• nierozsądny
• zarozumiały, przemądrzały
• serdeczny, dobry

• bezlitosny

4.

nabrać rozumu – stracić rozum

być niespełna rozumu – skoczyć po rozum do głowy

burza serca – spokój w sercu

przelotne uczucie – oddać serce

5.

Tam, gdzie zawiodła nowoczesna technika, sprawdził się rozsądek.

Tam, gdzie zawiodła nowoczesna technika, sprawdził się chłopski rozum.

Kuba przemyślał wszystko i zrozumiał swój błąd.

Kuba poszedł po rozum do głowy, przemyślał swój błąd.

Musiałbym być nierozsądny, żeby mu znowu uwierzyć.

Musiałbym być niespełna rozumu, żeby znowu mu uwierzyć.

Malwina z obawą przyjmowała zapewnienia Karola.

Malwina z mieszanymi uczuciami przyjmowała zapewnienia Karola.

Iwona lubi zajmować się zwierzętami.

Iwona ma serce do zwierząt.

Żadne błagania nie wzruszały Roberta, który był obojętny.

Żadne błagania nie wzruszały Roberta, który miał serce z kamienia.

Praca domowa:

Dokończ kartę pracy.

*Zapisz swój głos w dyskusji na temat: Rozum czy uczucie? Czym kierować się w życiu?
(jedna strona w zeszycie)*

Dla chętnych- Ćwiczenie 2. „Mam pomysł...”, s. 111

Wybory bohaterów literackich. (praca domowa dla chętnych)

- Przeanalizowanie w parach wyborów dokonywanych przez poznanych bohaterów literackich oraz konsekwencji podejmowanych przez nich decyzji.

(ćwiczenie 2. „Mam pomysł...”, s. 111)

Przykładowa odpowiedź do ćwiczenia 2. „Mam pomysł...” ze s. 111

Bohaterowie literaccy dokonujący wyboru pod wpływem uczuć: syn marnotrawny („Przypowieść o synu marnotrawnym”), Antygona (Sofokles „Antygona”), Kain (Kazimiera Iłakowiczówna „Kain i Abel”), Heathcliff (Emily Brontë „Wichrowe Wzgórze”).

Bohaterowie literaccy podejmujący decyzje rozważnie: Szarmancki (Julian Ursyn Niemcewicz „Powrót posła”), Balladyna (Juliusz Słowacki „Balladyna”), Papkin (Aleksander Fredro „Zemsta”).